

**KLINIK LABORATOR
DIAGNOSTIKADA INNOVATSION
TEXNOLOGIYALARDAN
FOYDALANISH, MUAMMOLAR VA
YECHIMLAR**
**xalqaro ilmiy-amaliy
anjuman**
18 aprel 2023 yil

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi

WWW.SSV.UZ

Toshkent tibbiyot akademiyasi WWW.TMA.UZ

Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Nasliy sferotsitar anemiya klinik laborator diagnostikasi	293
Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. O‘tkir leykoz klinik xususiyatlari	296
Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. O‘tkir leykoz klinik laborator diagnostikasi	298
Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Surunkali limfoleykoz etiopatogenezi va klinik xususiyatlari	300
Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Surunkali limfoleykoz klinik laborator diagnostikasi	302
Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Surunkali mieloleykoz klinik xususiyatlari	304
Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Surunkali mieloleykoz laborator diagnostikasi	306
Kurbonova Z.Ch., Khushbokova G.U. Hematological changes in patients with Covid-19	308
Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Aplastik anemiya klinik laborator diagnostikasi	310
Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Vitamin B ₁₂ tanqislik anemiyasi klinik laborator tashxisi	313
Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Temir tanqislik anemiyasi klinik laborator diagnostikasi	315
Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A., Baltayeva F.G. Koronavirus infeksiyasida koagulyasion gemostaz buzilishining laborator diagnostikasi	318
Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. , Baltayeva F.G. Koronavirus infeksiyasida trombotsitar gemostaz buzilishining laborator diagnostikasi..	320
Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. , Baltayeva F.G. Covid – 19 da antiagregant terapiya samaradorligini baholash	322
Kasimova O.O. Parkinson kasalligi va laboratoriy tashxoshishning innovatsion usullari	324
Liverko I.V, Babamatova H.U, Maqsadaliyeva Z. Videothoracoscopic studies of the bronchopulmonary system in order to improve the diagnosis of tuberculosis	325
Mamatov O.A. Gepatit B klinik laborator diagnostikasi	326
Mirzayeva K.S., Shermuhamedova F.K., Ashurova D.S. Covid-19 ga	

3. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А. Коронавирус инфекциясида гемостаз патологиясини лаборатор ташхислаш ва даволаш: услубий тавсиянома. Тошкент, 2022. - Б. 14-16.
 4. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А. Оценка эффективности антиагрегантной терапии при коронавирусной инфекции // Pedagogical sciences and teaching methods. -2022. - №17. –С. 120-122.
 5. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А., Муминов О.А. Лабораторный мониторинг патологии коагуляционного гемостаза у больных COVID-19 // Назарий ва клиник тиббиёт. – 2021. №5. – С. 149-151.
 6. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А. и др. Характеристика функции тромбоцитов при COVID-19 // Тошкент тиббиёт академияси ахборотномаси. – 2021. -№1. – Б. 34-36.
 7. Курбонова З.Ч., Муминов О.А. COVID-19 этиологияси ва патогенези тўғрисидаги замонавий талқин // Назарий ва клиник тиббиёт. – 2021. - №5. – Б. 84-86.
 8. Курбонова З.Ч., Муминов О.А. Коронавирус инфекцияси клиник хусусиятлари // Назарий ва клиник тиббиёт. – 2022. - №5. – С. 87-89.
 9. Babadzhanova Sh.A. Kurbonova Z.Ch. Pathology Of Vascular-Platelet And Coagulation Hemostasis In Coronavirus Infection (Literature Review) // Eurasian Medical Research Periodical. – 2022. - №14. – С. 149-156.
 10. Kurbonova Z.Ch., Xo'shboqova G.O'. Alimova U.O. Covid-19 bo'lgan bemorlarda qon korsatkichlari // Toshkent tibbiyot akademiyasi axborotnomasi. – 2021. - №1. – В. 31-34.
6. Klok F., Kruip M., van der Meer N. et al. Confirmation of the high cumulative incidence of thrombotic complications in critically ill ICU patients with COVID-19: an updated analysis //Thromb Res. – 2020. №191. – R. 148–150. <https://doi.org/10.1016/j.thromres.2020.04.041>.

KORONAVIRUS INFEKSIYASIDA TROMBOTSITAR GEMOSTAZ BUZILISHINING LABORATOR DIAGNOSTIKASI

Kurbonova Z.Ch., Babadzhanova Sh.A. , Baltayeva F.G.

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Koronavirus infeksiyasi (COVID-19) butun dunyo bo'ylab tez tarqalgan, og'ir asoratlar bilan kechadigan yangi infeksiyon kasallikdir. COVID-19 da og'ir koagulopatiya, arterial va venoz trombozlar o'limning asosiy sababchilari bo'lib chiqdi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, SARS-CoV-2 qon tomir endoteliysidagi ACE2 bilan bog'lanib, qon tomir o'tkazuvchanligining oshishi, mikrotsirkulyasiya buzilishi, qon tomirlarda tromb hosil bo'lishiga olib keladi. Bu o'zgarishlar endotelial disfunktsiya hamda lokal yoki tizimli vaskulit rivojlanishiga olib keladi. Spontan faollashgan trombotsitlar va boshqa qon xujayralari tromboz rivojlanishiga olib keladi. COVID-19 da trombotsitlar giperaktivatsiyasi rivojlanib, giperkoagulyasiya va immun javob disfunktsiyasi rivojlanadi.

Tadqiqot maqsadi: koronavirus infeksiyasi bilan kasallangan bemorlarda trombotsitar gemostaz o'zgarishlarini o'rganish.

Material va metodlar. Klinik tadqiqotlar 2-Zangiota yuqumli kasalliklar shifoxonasida 2021 yil davomida olib borildi. Barcha tekshirilgan bemorlar 3 guruhga ajratildi: 1-guruhni 100 ta engil darajali KI, 2-guruhni 150 ta oʻrta ogʻir darajali va 3-guruhni 100 ta ogʻir darajali KI bilan kasallangan bemorlar tashkil etdi.

Trombotsitar gemostaz patologiyasini oʻrganish uchun trombotsitlar miqdori, trombotsitar indekslar tekshirildi. Trombotsitlar soni va trombotsitar indeksni aniqlash uchun Sysmex XN-550 (Yaponiya) avtomatik gematologik analizatoridan foydalanildi.

Tadqiqot natijalari. Trombotsitlar birlamchi gemostazda ishtirok etib, fon Villebrand omili taʼsirida faollashadi. KI da trombotsitlar sonini tekshirish shuni koʻrsatdiki, 1-guruhda trombotsitlar soni $229 \pm 33 \times 10^9/l$, 2-guruhda $282 \pm 38 \times 10^9/l$, 3-guruhda esa $296 \pm 42 \times 10^9/l$ ekanligi aniqlandi. 3 guruhdagi 8 ta bemorda trombotsitlar oʻrtacha soni $102 \pm 11 \times 10^9/l^{***}$ ni tashkil etdi. Nazorat guruhida trombotsitlar oʻrtacha soni $256 \pm 39 \times 10^9/l$ ga teng boʻldi. Xulosa qilib aytganda, koronavirus infeksiyasida aksariyat bemorlarda trombotsitlar soni normada boʻlib, faqatgina ogʻir darajali 8 ta bemorlarda trombotsitlar miqdori kamayganligi aniqlandi.

KI da trombotsitopeniya rivojlanish mexanizmlari yaligʻlanish va giperkoagulyasiya bilan bogʻliq. Bunda yaligʻlanishga javoban immun reaksiyalar natijasida trombotsitlar koʻp parchalanishi, koʻplab tromblar hosil boʻlganda trombotsitlarning sarflanib ketishi, dori vositalarining nojoʻya taʼsiri hisobiga trombotsitopeniya kuzatiladi. SHu bilan birga koronavirus infeksiyasiga bogʻliq boʻlmagan tugʻma va orttirilgan trombotsitopeniyalarni ham xisobga olish kerak.

Gemogrammadagi trombotsitar indeklarni oʻrganish shuni koʻrsatdiki, KI bilan kasallangan bemorlarda trombotsitlar oʻrtacha xajmi (MPV) va shakl oʻzgarishi (anizotsitoz) kuzatildi.

Trombotsitlar oʻrtacha xajmi (MPV) 1 guruhda $10,5 \pm 0,8$ fl, 2 guruhda $12,4 \pm 1,1$ fl**, 3 guruhda esa $14,2 \pm 1,2$ fl*** ni, nazorat guruhida esa bu koʻrsatkich $8,3 \pm 0,62$ fl ni tashkil etdi. Demak, KI da trombotsitlar xajmi oshadi, bu esa trombotsitlar tromb hosil boʻlishida koʻp sarflanganligi uchun qonda yosh trombotsitlar oshganligidan dalolat beradi.

PDV anizotsitoz koʻrsatkichi 1 guruhda oʻrtacha $16,4 \pm 1,2\%$, 2 guruhda $20,7 \pm 2,3\%*$, 3 guruhda esa $24,9 \pm 2,7\%^{***}$ ni tashkil qildi. Nazorat guruhida bu koʻrsatkich $13,5 \pm 0,9\%$ ni tashkil etdi. Xulosa qilib aytish mumkinki, KI da trombotsitlar ishonchli anizotsitozi kuzatildi.

Trombokritni tekshirishda ishonchli oʻzgarishlar aniqlanmadi. 1 guruhda PCT oʻrtacha $0,28 \pm 0,02\%$, 2 guruhda $0,30 \pm 0,02\%$, 3 guruhda esa $0,26 \pm 0,02\%$ ni tashkil qildi. Nazorat guruhida bu koʻrsatkich $0,28 \pm 0,02\%$ ni tashkil etdi.

Xulosa. Koronavirus infeksiyasida aksariyat bemorlarda trombotsitlar soni normada boʻlib, faqatgina ogʻir darajali 8 ta (2,3%) bemorlarda trombotsitlar miqdori kamayganligi aniqlandi. Bunda trombotsitlar koʻp parchalanishi, koʻplab tromblar hosil boʻlganda trombotsitlarning sarflanib ketishi, dori vositalarining nojoʻya taʼsiri hisobiga kuzatiladi. SHu bilan birga, KI da trombotsitlar xajmi oshadi, trombotsitlar anizotsitozi kuzatiladi, bu esa trombotsitlar tromb hosil

bo'lishida ko'p sarflanganligi uchun qonda yosh trombositlar oshganligidan dalolat beradi.

Adabiyotlar.

1. Бабаджанова Ш.А., Курбонова З.Ч., Муминов О.А. Частота тромбоэмболических осложнений у больных с коронавирусной инфекцией // Назарий ва клиник тиббиёт. – 2021. - №5. – С. 146-149.
2. Исомиддинова Н.К. и др. Жигар циррози ва COVID-19да коагуляцион гемостаз патологияси // Биофизика ва биокимё муаммолари, 2021. – В. 71.
3. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А. Коронавирус инфекциясида гемостаз патологиясини лаборатор ташхислаш ва даволаш: услубий тавсиянома. Тошкент, 2022. - Б. 14-16.
4. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А. Оценка эффективности антиагрегантной терапии при коронавирусной инфекции // Pedagogical sciences and teaching methods. -2022. - №17. –С. 120-122.
5. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А., Муминов О.А. Лабораторный мониторинг патологии коагуляционного гемостаза у больных COVID-19 // Назарий ва клиник тиббиёт. – 2021. №5. – С. 149-151.
6. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А. и др. Характеристика функции тромбоцитов при COVID-19 // Тошкент тиббиёт академияси ахборотномаси. – 2021. -№1. – Б. 34-36.
7. Курбонова З.Ч., Муминов О.А. COVID-19 этиологияси ва патогенези тўғрисидаги замонавий талқин // Назарий ва клиник тиббиёт. – 2021. - №5. – Б. 84-86.
8. Курбонова З.Ч., Муминов О.А. Коронавирус инфекцияси клиник хусусиятлари // Назарий ва клиник тиббиёт. – 2022. - №5. – С. 87-89.
9. Babadzhanova Sh.A. Kurbonova Z.Ch. Pathology Of Vascular-Platelet And Coagulation Hemostasis In Coronavirus Infection (Literature Review) // Eurasian Medical Research Periodical. – 2022. - №14. – С. 149-156.
10. Kurbonova Z.Ch., Xo'shboqova G.O'. Alimova U.O. Covid-19 bo'lgan bemorlarda qon korsatkichlari // Toshkent tibbiyot akademiyasi axborotnomasi. – 2021. - №1. – В. 31-34.

COVID – 19 DA ANTIAGREGANT TERAPIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH.

**Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. , Baltayeva F.G.
Toshkent tibbiyot akademiyasi**

Koronavirus infeksiyasida tromboembolik asoratlar rivojlanishi o'limning asosiy sababchilaridan biridir. COVID-19 da tarqalgan qon tomirlardagi o'zgarishlar asosan parenximatoz a'zolarida kuzatiladi. Ortirilgan koagulopatiya bosqichida antikoagulyantlar qo'llash kasallik kechishiga yaxshi ta'sir qiladi. Antikoagulyantlar venoz tromboemboliya oldini olish maqsadida qo'llaniladi.

Tadqiqot maqsadi: koronavirus infeksiyasida antiagregant terapiyalarining samaradorligini baholash.

Materiallar va metodlar. Klinik tadqiqotlar 2-Zangiota yuqumli kasalliklar shifoxonasida 2021 yil davomida olib borildi. Ilmiy tadqiqotda 120 ta o'rta og'ir darajali KI bilan kasallangan bemorlar tekshirilib, ularning o'rtacha yoshi esa 66,5